

ВИКОРИСТАННЯ МЕЛІОРАТИВНИХ ЕВФЕМІЗМІВ ДЛЯ ВУАЛЮВАННЯ ЯВИЩ

Бондарев Д. М.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Дегтярьова Л. І.

Досить часто ми перебуваємо в ситуаціях, в яких ми не можемо називати предмети, їх властивості або дії, їх справжніми іменами. Причиною цього може бути прагнення уникнути комунікативних конфліктів, завуалювати суть справи; метою може бути також намір приховати від інших те, що мовець хоче повідомити тільки конкретному адресатові. Таким видом іносказання є евфемізація. За останні декілька десятиліть процес утворення евфемізмів протікає з особливою інтенсивністю. Це пояснюється тим, що в сучасному світі одним з найбільш важливих факторів, що сприяють утворенню евфемізмів, і їх закріпленню в мові, є їх здатність бути потужним засобом формування нових суспільних установ, і вони отримують виключно широке поширення в суспільно значущих сферах мовної діяльності. У більшості випадків, евфемізми є не просто стилістичним синонімом або субститутом деякої мовної одиниці, вони зміщують емоційну домінанту і пропонують нове трактування певного явища, новий ракурс його розгляду, містять нову морально – етичну оцінку явища.

Евфемізм – це заміна грубих або різких слів і виразів м'якшими, а також деяких власних імен – умовними позначеннями. Евфемізм є наслідком лексичного табу, який завдяки різного роду упередженням, марновірствам, релігійним віруванням накладається на вживання назв певних предметів і явищ навколишнього світу, внаслідок чого людина удається до виразів іносказань [1]. Специфічним є те, що нові позначення непристойних предметів і явищ з часом втрачають характер евфемізмів, починають сприйматися як пряма вказівка на непристойний предмет і в свою чергу стають непристойними. Відмітною ознакою меліорації виступає відсутність негативної функції у значенні замінного слова, або заміна негативного позначення на позитивне чи нейтральне найменування в стилістичному відношенні [2]. Наприклад, щоб залучити працівників в цю галузь трудової діяльності, зокрема асенізатора, використовуються певні евфемістичні найменування, в результаті чого *a sewage – disposal man* перетворюється на *a gold – finder, a honey – dipper* або *a lavender man* [4]. Слова *комерсант, емігрант* позбулися негативною

забарвлення. Словосполучення *regime overthrow* (повалення режиму) має на увазі *повалення режиму насильницьким шляхом*, часто замінюється на більш м'яке *regime change* (зміна режиму) в американських ЗМІ. У сфері медицини часто використовуються іншомовні терміни, оскільки вони менш зрозумілі звичайному читачеві, і мають виражену вуалюючу функцію. Використання запозичених слів начебто дистанціює від хвороб, про які йде мова. Наприклад, *кардіологічні* замість серцеві, *респіраторні* замість дихальні, *дисдинамічні* замість коливання артеріального тиску, *терморегуляторні* замість коливання температури тіла, *диспенсичні* замість розлад органів травлення [3]. Евфемізми і дисфемізми не є довговічними. Часи, люди, суспільства та подання змінюються, і внаслідок цього, потреба, необхідність евфемізації і дисфемізації неоднакові в різних культурах і для різних поколінь. І це саме та мінливість, яка робить дослідження евфемізації цікавим і актуальним як в області традиційної лінгвістики, а також когнітивної лінгвістики, так і соціальної психології.

1. Вавілова Л. Н. К вопросу об эвфемизации современной русской речи // Русская и сопоставительная филология : системно-функциональный аспект. – Казань, 2003. – 205 с.
2. Москвін В. П. Эвфемизмы: системные связи, функции и способы – М. : Золотая ветвь, 1992. – 353 с.
3. Cosmopolitan, 9 / 2011
4. Longman Dictionary of Contemporary English / director Della Summers. – Edinburgh Gate: Pearson Education Ltd., 2003.– 1950 с.

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.